

Warszawa, 28 sierpnia 2020 r.

Pani Marlena Małąg
Minister Rodziny Pracy i Polityki Społecznej
Pan Adam Niedzielski
Minister Zdrowia
Pani Małgorzata Jarosińska-Jedynak
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

W lutym br. na zaproszenie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej rozpoczęły się prace pięciu grup roboczych złożonych z przedstawicieli organizacji obywatelskich, samorządów województw i administracji rządowej nad określeniem **ram strategicznych procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych i zdrowotnych**.

Pomimo pandemii i związanych z nią ograniczeń organizacyjnych, powołane grupy robocze ds. seniorów, osób z niepełnosprawnością, dzieci i młodzieży, osób z problemami zdrowia psychicznego oraz osób w kryzysie bezdomności pracowały i nadal pracują społecznie nad rozwiązaniami, których wdrożenie z pewnością przyczyni się do spełnienia przez Rzeczpospolitą Polską podstawowego warunku uruchomienia i wykorzystania funduszy UE na lata 2021-2027. W tym kontekście znacznie ważniejszy dla wszystkich sygnatariuszy niniejszego dokumentu jest efekt poprawy jakości życia dziesiątek tysięcy Polaków dzięki umożliwieniu im niezależnego życia w lokalnych społecznościach. Jest to istotna kwestia, wymagająca solidnych długofalowych rozwiązań, co uwiarydliło - aż nazbyt wyraźnie - zagrożenie życia i zdrowia tysięcy mieszkańców Domów Pomocy Społecznej, związane z pandemią koronawirusa w pierwszej połowie br.

Równoległe z pracami ww. grup roboczych, Ministerstwo Zdrowia prowadziło prace nad „Załoženiami ram strategicznych w zakresie deinstytucjonalizacji w obszarze zdrowia na lata 2021-2030”. Ministerstwo Zdrowia nie oczekiwało głosu organizacji obywatelskich w procesie prac, a jedynie zabrania głosu w konsultacjach. Nie jest to partycypacja, która pozwala na merytoryczny i kompetentny udział partnerów społecznych, ani taka której wymaga warunkowość podstawowa przyszłej perspektywy unijnej.

Niezależnie od tego - dziś, jeszcze silniej niż w lutym - jesteśmy przekonani o konieczności odejścia od wyłącznie resortowego spojrzenia na potrzeby osób, które żyją w instytucjach lub które sytuacja zmusza aktualnie do zamieszkania w instytucji z powodu braku wsparcia

w lokalnej społeczności. Ograniczenie prac, o których mowa powyżej do zakresów kompetencyjnych poszczególnych resortów i brak współpracy w tym zakresie powoduje brak kompatybilności planowanych rozwiązań. Dziś, gdy Ministerstwo Zdrowia przekazało do konsultacji „Założenia ram strategicznych w zakresie deinstytucjonalizacji w obszarze zdrowia na lata 2021-2030”, staje się to coraz bardziej widoczne. Konieczne jest także włączenie w proces planowania deinstytucjonalizacji także innych resortów w tym, w szczególności odpowiedzialnych za edukację, sprawiedliwość i mieszkalnictwo.

Jednocześnie, prowadzone od lutego br. prace uwidoczniły fakt, że perspektywa siedmioletnia jest zbyt krótka na wdrożenie i utrwalenie wielu rozwiązań pozwalających na niezależne życie w społecznościach lokalnych. W szczególności jest to zbyt krótki czas na przygotowanie przez samorządy (przy niezbędnym wsparciu władz centralnych) adekwatnej do potrzeb infrastruktury mieszkaniowej. Może to być jednak pierwszy kluczowy krok reformy, która będzie wymagać kontynuacji i prac przez kolejne lata. Ważne jest jednak, abyśmy z góry wiedzieli, jaki ma być system docelowego wsparcia grup społecznych obecnie narażonych na instytucjonalizację, do którego będziemy dążyć w długiej perspektywie.

Coraz bardziej widoczna stała się dla nas potrzeba stworzenia kompleksowego, ponadsektorowego, ale także długofalowego dokumentu obejmującego perspektywę do 2040 roku. Ze względu na szeroki zakres merytoryczny opracowywanego dokumentu niezbędne jest połączenie perspektyw i zasobów z różnych obszarów - odejście od odrębnych prac poszczególnych resortów na rzecz wspólnego działania mającego na celu wypracowanie kompleksowych rozwiązań na kolejne dekady. Zwracamy uwagę, że kompleksowe programowanie ma również istotne znaczenie w kontekście szans związanych z Krajowym Programem Odbudowy oraz planowaniem nowej perspektywy Europejskiego Funduszu Społecznego+.

Dlatego też, my, niżej podpisani uczestnicy prac nad ramami strategicznymi, a także uznający deinstytucjonalizację za niezbędny proces, uznajemy za konieczne, aby obszar planowanej interwencji publicznej, spełniał wszystkie warunki określone poniżej:

- **ramy strategiczne powinny zostać określone w dokumencie zdefiniowanym na mocy ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw jako „polityka publiczna”;**
- **dokument „polityka publiczna” powinna obejmować wszystkie aspekty deinstytucjonalizacji, oddając w pełni zakres i związek tego procesu z ochroną praw człowieka, łącząc zwłaszcza: pomoc społeczną, wsparcie rodziny, ochronę zdrowia, politykę mieszkaniową;**
- **perspektywa czasowa dokumentu, z uwagi na złożoność i wieloaspektowość działań powinna, zostać przewidziana na okres do 2040 roku;**
- **powstały dokument powinien spełniać wszystkie niezbędne kryteria wskazane przez Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do wsparcia świadczonego na poziomie lokalnych społeczności.**

Jednocześnie, wiele elementów dotyczących rozwoju usług społecznych powinno znaleźć się w proponowanym przez MRPiPS Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu do 2030 roku. Ma on jednak nieco inną perspektywę, zarówno czasową, jak i merytoryczną, i nie może zawrzeć wielu istotnych elementów całego procesu deinstytucjonalizacji, jak również spełnić wymaganych ram strategicznych tego procesu.

Odrębną kwestią jest kontynuacja społecznego podejścia do procesu przygotowania ram strategicznych deinstytucjonalizacji. Jesteśmy wdzięczni, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zorganizowało proces naszych prac, umożliwiając szeroki udział wielu zainteresowanych stron. Mamy nadzieję, że proces ten będzie kontynuowany stając się przykładem współpracy na rzecz dobra wspólnego.

Należy pamiętać, że proces deinstytucjonalizacji budzi duże emocje i ma wielu interesariuszy o zróżnicowanych poglądach. Dlatego nie tylko trzeba kontynuować proces partycypacyjnego tworzenia dokumentu, ale również otworzyć szerszą dyskusję w momencie przedstawienia pierwszych całościowych koncepcji, zapraszając do niej m.in. lokalne samorządy.

Nasz głos w przedstawionych sprawach jest propozycją rozwoju dialogowego podejścia do jednej z najważniejszych kwestii społecznych, jakie wymagają rozwiązania w Polsce w XXI wieku. Jesteśmy przekonani, że kwestie te musimy rozwiązywać wspólnie niezależnie, jakie funkcje i role pełniimy. Wierzymy też, że jest to możliwe i konieczne.

1. Cezary Miżejewski, Wspólnota Robocza Związków Organizacji Socjalnych WRZOS
2. Adriana Porowska, Kamiliańska Misja Pomocy Społecznej
3. Anna Bugalska, Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych
4. Mirosław Sobkowiak, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie "CENTRUM", Stowarzyszenie "DZIECKO"
5. dr Krzysztof Kurowski, Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami
6. Adam Zawisny, Stowarzyszenie Instytut Niezależnego Życia
7. Sławomir Besowski, Fundacja Centrum Praw Osób Niepełnosprawnych
8. Justyna Kucińska, Fundacja Instytut Rozwoju Regionalnego
9. Zuzanna Janaszek, Fundacja im. Doktora Piotra Janaszka PODAJ DALEJ
10. Przemysław Żydok, Fundacja Aktywizacja
11. Aleksander Waszkielewicz, Fundacja na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami
12. Anna Sobiesiak, Ogólnopolska Koalicja Ośrodków Adopcyjnych, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu
13. Joanna Luberadзка-Gruca, Fundacja Polki Mogą Wszystko
14. Magdalena Ruszkowska-Cieślak, Katarzyna Przybylska, Fundacja Habitat for Humanity Poland
15. Agnieszka Deja, Fundacja Bank Żywności SOS w Warszawie
16. Tomasz Stuła, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie
17. Kinga Myrcik, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Gdańsku
18. Jerzy Wójtowicz, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego

19. Tomasz Polkowski, Fundacja Dziecko i Rodzina
20. Beata Kulig, Koalicja na rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej
21. Edyta Wojtasińska, Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego Jedno Serce
22. Regina Bisikiewicz, Fundacja Polski Instytut Otwartego Dialogu
23. Anna Krawczak, Stowarzyszenie na Rzecz Leczenia Niepłodności i Wspierania Adopcji "Nasz Bocian"
24. Magdalena Błaszczyk, Regionalne Centrum Polityki Społecznej w Łodzi.
25. dr Małgorzata Franczak, Fundacja "Eudajmonia"
26. dr hab. Ryszard Szarfenberg, EAPN Polska
27. dr hab. Bohdan Skrzypczak Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL w Warszawie
28. Bartłomiej Głuszak, Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa
29. Izabela Grabowska, Szkoła Główna Handlowa, Uniwersytet Warszawski
30. Jacek Szostakiewicz, Koalicja "Na pomoc niesamodzielnym"
31. Romuald Malinowski, Związek Lubuskich Organizacji Pozarządowych w Zielonej Górze
32. Iwona Żukiert, Zachodniopomorskie Forum Organizacji Socjalnych ZaFOS
33. Sylwester Pyrka, Spółdzielnia Socjalna "Zakład Aktywności Zawodowej
34. Zenon Matuszko Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej
35. Justyna Socha Spółdzielnia Socjalna Nasze Wsparcie
36. Krzysztof Gołosz, Spółdzielnia Socjalna Zielony Zakątek
37. Beata Walter, Mariusz Panek. Fundacja Leonardo
38. dr hab. Magdalena Arczewska, Uniwersytet Warszawski
39. Zbigniew Prałat, Przemysław Piechocki, Stowarzyszenie na rzecz Spółdzielni Socjalnych
40. Zarząd Forum Darczyńców w Polsce
41. Maria Mika, Dolnośląska Federacja Organizacji Pozarządowych
42. Tomasz Schimanek, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce
43. Jarosław Pilecki, Arte Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna Bielawa
44. Magdalena Tokarska, Fundacja na rzecz Collegium Polonicum
45. Helena Guhl, Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych "KRAĞ" w Gorzowie Wielkopolskim
46. Anna Laskowska, Fundacja JUPITER
47. Anna Dębicka, Spółdzielnia Socjalna "Wsparcie"
48. Maria Paradowska, Spółdzielnia Socjalna "PoMoc"
49. Związek Organizacji Sieć Współpracy Barka
50. Fundacja Pomocy Wzajemnej Barka Poznań
51. Piotr Żyło, Fundacja Zupa
52. Bogdan Aniszczak, Towarzystwo im. Brata Alberta
53. dr hab. Izabela Krasiejko, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Asystentów Rodziny
54. Jakub Wilczek, Ogólnopolska Federacja na rzecz Rozwiązywania Problemu Bezdomności
55. Marzena Głogowska-Szukszo, Spółdzielnia Socjalna "Parasol"